

Statsråden

Stortinget
Utdannings- og forskningskomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/1017-

13. april 2026

Dokument 8:165 S (2025-2026) - Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Liv Gustavsen, Morgan Langfeldt og Lill Harriet Sandaune

Jeg viser til brev fra Utdannings- og forskningskomiteen av 18. mars 2026, der komiteen ber departementet uttale seg om representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Liv Gustavsen, Morgan Langfeldt og Lill Harriet Sandaune. Forslaget gjelder praktiske og alternative opplæringstilbud for barn og unge i barnevernsinstitusjon.

Forslagsstillerne peker på at barn og unge som bor i barnevernsinstitusjon gjennomgående har svakere skoleforløp og langt lavere fullføring i videregående opplæring enn andre barn og unge. Mange har sammensatte behov, og opplæringssituasjonen påvirkes ofte både av utfordringer i barnets livssituasjon og av at ansvaret er fordelt mellom flere tjenester. Når samhandlingen mellom barnevern, skole og andre tjenester ikke fungerer godt nok, kan barnets rett til opplæring i praksis svekkes.

Dette er et alvorlig utfordringsbilde regjeringen langt på vei deler.

Barn som bor i barnevernsinstitusjon, har samme rett til opplæring som andre barn. Etter opplæringsloven § 28-4 er det fylkeskommunen der institusjonen ligger, som har ansvar for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring og videregående opplæring for barn og unge som bor i barnevernsinstitusjon. Opplæringsloven inneholder ikke særskilte regler som pålegger fylkeskommunene å etablere egne opplæringstilbud for denne gruppen, men de alminnelige reglene om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging gjelder fullt ut også for barn i institusjon. Samtidig følger det av forskrift om barns rettigheter i barnevernsinstitusjon at institusjonen skal følge opp barnas skolegang og legge til rette for at barnet får opplæring etter opplæringsloven. Dette er en viktig del av den daglige omsorgen barnevernsinstitusjonen gir mens barnet bor der.

Bufdir og Bufetat arbeider kontinuerlig med å videreutvikle institusjonstilbudet slik at barna får tjenester som er tilpasset deres behov. Det faglige rammeverket for arbeid med barn og unge i barnevernsinstitusjon gir anbefalinger om hva institusjonene skal vektlegge for å sikre forsvarlig omsorg og behandling, inkludert oppfølging av skolegang.

Regjeringen har som mål at barn og unge i barnevernsinstitusjon skal lykkes bedre på skolen. Utfordringsbildet og forslag til tiltak for å bedre opplæringen for denne gruppen er nærmere omtalt i Prop. 83 L (2024–2025).

Jeg har følgende kommentarer til de enkelte forslagene:

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen i samarbeid med private aktører etablere praktiske og alternative opplæringstilbud for barn og unge i barnevernsinstitusjoner, herunder tiltak som inkluderer dyrehold og dyreassisterte aktiviteter.

Innenfor dagens regelverk er det rom for å benytte alternative opplæringsarenaer og praksisnære tilbud som del av en individuelt tilrettelagt opplæring, forutsatt at opplæringen er faglig forsvarlig og i tråd med elevenes rettigheter etter opplæringsloven. Praktiske arenaer, arbeidstrening, gårdsbaserte tilbud eller dyreassisterte aktiviteter kan for noen barn være nyttige elementer i et helhetlig og tilpasset opplærings- og aktivitetstilbud. Slike tiltak kan likevel ikke erstatte et forsvarlig og rettighetsbasert opplæringstilbud, men må vurderes som supplement innenfor en samlet faglig og juridisk forsvarlig ramme og i samarbeid med opplæringsmyndighetene.

Regjeringen mener på denne bakgrunn at fylkeskommunene ikke bør pålegges å etablere bestemte typer tilbud i samarbeid med private aktører for en avgrenset elevgruppe. Innenfor lov- og forskriftsverket har fylkeskommunene et betydelig handlingsrom til å finne løsninger som er tilpasset elevenes ressurser og behov, herunder å vurdere alternative opplæringsarenaer og andre former for tilrettelegging.

Bufdir og Bufetat arbeider løpende med å videreutvikle institusjonstilbudet til barn og unge, slik at tilbudet i størst mulig grad er tilpasset det enkelte barn. I dette arbeidet inngår også å legge til rette for at barn og unge i barnevernsinstitusjon får tilgang til det opplærings- og aktivitetstilbudet de har rett på, tilpasset deres individuelle forutsetninger og behov, både for dem som deltar i ordinær opplæring og for dem som av ulike grunner står utenfor ordinær skolegang.

Tiltak som forslaget viser til, kan også inngå i institusjonens miljøterapeutiske arbeid og på den måten få en plass i barnas fritid. Det er i den forbindelse naturlig å peke på *Inn på tunet*, som tilbyr tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstjenester på gårdsbruk, blant annet til barnevernet. Det arbeides nå med en ny nasjonal strategi for Inn på tunet.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen sikre at barn i barnevernsinstitusjoner får et reelt og forpliktende opplæringstilbud som del av institusjonsoppholdet.

Barn og unge i barnevernsinstitusjon har samme rett som andre barn til opplæring i tråd med opplæringslovens krav og læreplanverket. Samtidig skal opplæringen tilpasses den enkelte

elevs forutsetninger og behov. Slik tilpasning forutsetter et nært samarbeid mellom institusjonen og skolen. Noen barn og unge i barnevernsinstitusjon kan, slik representantforslaget beskriver, ha behov for mer praksisnære, varierte og fleksible opplæringsløp enn ordinær klasseromsundervisning.

Det er et grunnleggende prinsipp i barnevernet at sektoren ikke etablerer parallelle tjenester. Behovene barna i barnevernet har utover barnevernstjenester, skal dekket av de respektive sektorene, som helsesektoren og opplæringssektoren. Barnevernets oppgave er derfor ikke å etablere parallelle opplæringsystemer, men å bidra til at barnets behov og ressurser blir kartlagt og sett i sammenheng, slik at institusjonsoppholdet kan støtte opp under skolegang og læring. Arbeidet med å styrke samhandlingen mellom barnevern, skoleeier, skole og øvrige relevante tjenester er derfor sentralt, og avgjørende for å sikre barna et reelt og forpliktende opplæringstilbud mens de bor på institusjonen.

Som en del av oppfølgingen av Prop. 83 L (2024–2025) Kvalitetsløftet vil Barne- og familiedepartementet og Kunnskapsdepartementet gi Bufdir og Utdanningsdirektoratet et felles oppdrag om å utvikle veiledning som kan bidra til mer systematisk samhandling mellom barnevern, skoleeier, skole og øvrige relevante tjenester. Veiledningsmaterialet skal bl.a. bidra til at opplæringstilbudet tilpasses barnets behov allerede når barnet flytter inn i institusjon. Dette ble varslet i tildelingsbrevet for 2026. I denne oppfølgingen vil det blant annet være relevant å kartlegge og analysere eksisterende opplæringstilbud til barn i barnevernsinstitusjon og vurdere hvordan kontinuitet i opplæringsløpet kan styrkes.

For mange barn i institusjon vil også utfordringer med psykisk helse, relasjoner, mestring og livssituasjonen ellers påvirke muligheten til å delta i opplæring. Bedre samordning mellom tjenestene er derfor en sentral forutsetning for at opplæringstilbudet faktisk skal bli en reell og forpliktende del av institusjonsoppholdet. Regjeringen prioriterte 56 mill. kroner i 2026-budsjettet til helseteam tilknyttet barneverninstitusjoner. De regionale helseforetakene har fått i oppdrag å etablere slike team tilknyttet alle barneverninstitusjoner i sine områder. Mange av disse har allerede kommet godt i gang.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen vurdere pilotprosjekter i samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og relevante fagmiljøer for å redusere skolefravall blant barn i barnevernsinstitusjoner.

I perioden 2025–2028 piloterer Bufdir og Bufetat ny innretning av institusjonstilbudet i tråd med prinsipper og føringer i Prop. 83 L (2024–2025). Det er en forutsetning i kvalitetsløftet at institusjonene skal være understøttet av helseteam og samarbeide med skolen. Det er derfor gitt føringer om at pilotinstitusjonene skal ha samarbeidsavtaler med fylkeskommunen. Avtalene skal beskrive rutine for samarbeidet om skolegangen for barna i institusjonen, og om fylkeskommunens bidrag til den tverrfaglige kartleggingen av barnets ressurser og behov som skal skje ved inntak i institusjonen. Det er også gitt føringer om at samarbeidsavtalen bør legge til rette for tett samarbeid mellom de som utreder og fatter enkeltvedtak om tilpasset undervisning og skoleløp. Pilotene har vært i drift i kort tid, og det er for tidlig å si noe om erfaringer med skolesamarbeidet. Det er lagt opp til at samarbeid med skole inngår som tema i evalueringen av pilotene.

Som oppfølging av Prop. 83 L er det dessuten fastsatt en utvidet adgang til inntak til videregående opplæring for ungdom som flytter fra fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, slik at disse omfattes av unntaksreglene for søkere som søker etter ordinær frist.

Det pågår også et bredere arbeid på Kunnskapsdepartementets område som kan ha betydning for barn på institusjon, bl.a. et arbeid mot skolefravær. Flere velferdstjenester arbeider sammen om en nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av skolefravær. Utdanningsdirektoratet skal etablere et individbasert register for grunnskolen som muliggjør et nasjonalt fraværregister. Registeret kan gi bedre kunnskap om fraværsmønstre og effekten av ulike tiltak.

Utdanningsdirektoratet er videre i gang med å utvikle veiledning som skal redegjøre for og tydeliggjøre handlingsrommet til å ta i bruk alternative opplæringsarenaer for enkeltelever. Som del av regjeringens forsøksordning for kommuner og fylkeskommuner gjennomføres det et forsøk i Lindesnes kommune, «Arbeidslivet som del av opplæringen», med bruk av alternativ opplæringsarena som et sentralt element.

Med ny opplæringslov, som trådte i kraft 1. august 2024, er retten til videregående opplæring styrket gjennom den nye fullføringsretten. Dette gir større mulighet for fleksible løp og for å komme tilbake og fullføre etter avbrudd, noe som er særlig viktig for ungdom med utrygge og oppstykkede skoleløp.

Samlet sett mener jeg at forslagene fremmet i Dokument 8:165 S (2025-2026) bygger på et utfordringsbilde som regjeringen i stor grad kan slutte seg til. Mange av forholdene representantforslaget omtaler, reflekteres derfor i sentrale arbeider og initiativer som regjeringen allerede har på gang. Det arbeides med flere tiltak for å styrke opplæringstilbudet, samhandlingen mellom sektorene og kontinuiteten i barnets opplæringsløp. Jeg mener den videre innsatsen for å styrke opplæringen for barn som bor i barnevernsinstitusjon bør konsentreres om bedre samordning mellom tjenestene og bedre utnyttelse av det handlingsrommet som allerede finnes for å tilpasse opplæringstilbudet bedre til det enkelte barns ressurser og behov.

Med hilsen

Lene Vågslid

Brevet er elektronisk godkjent